

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS ■ CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI

TERMINFO

Yhdeksäs vuosikerta • numero 2 • 1988

TEPAssa löytyy

**Ammattikielistä
ammattitaidolla**

- posti ja tele -

TSK muuttaa

VALTION PAINATUSKESKUS

TERMINFO

Yhdeksäs vuosikerta • numero 2 • 1988

Julkaisija: Tekniikan Sanastokeskus ry

Kustantaja: Valtion Painatuskeskus

Toimituskunta:

Pia Kuusela-Opas, päätoimittaja

Olli Nykänen

Domna Repo

Ulkoasu: Elisa Vehkaranta

Toimisto:

Liisankatu 16 D, 00170 Helsinki

puh. (90) 669 529

Tilaukset:

Valtion Painatuskeskus, Lehtitilaukset,
PL 516, 00101 Helsinki, puh. (90) 566 0375

Tilaushinnat vuonna 1988:

Kestotilaus 60 mk,

vuoden määräaikainen tilaus 64 mk.

Ilmestyy 4 kertaa vuodessa.

Tilajarekisterin osoitetietoja voidaan
käyttää suoramarkkinoinnissa.

Sisällys

Toimitukselta	3
PIA KUUSELA-OPAS	
Termipalvelu viettää kesälomaa	3
Työsuhteautoja, autoetuja	4
ELISA STENVALL	
TEPAssa löytyy	6
OLLI NYKÄNEN	
TERMIPALVELUSTA POIMITTUA	7
Konekoodinen kortisto	7
Kuutiometri ei ole irtonainen	7
KytKentä vai liitÄntÄ	8
ASIC/USIC	8
AmmattikielistÄ ammattitaidolla	9
KRISTA VARANTOLA	
Tietopalvelualan sanastotyö	
kÄynnistyy	10
Afrikan kielten luokitusjärjestelmä	
ja hakuteos	12
ELISA STENVALL	
Minisanasto 132 vuoden takaa	13
OSMO RANTA	
Heribert Pichtistä kunniatohtori	14
SEIJA SUONUUTI	
-posti ja tele-	15
OLLI NYKÄNEN	
SAMMANDRAG	18

Toimitukselta

PIA KUUSELA-OPAS

Terminfoa viime numeroon saakka toimitanut *Anja Malm* siirtyi maaliskuussa Tekniikan Sanastokeskuksesta Kuurojen Liittoon viittomakielen sanakirjaprojektin vetäjäksi. Terminfolle tarvittiin siis uusi päätoimittaja. Samassa yhteydessä päätettiin helpottaa päätoimittajan työtä asettamalla lehdelle kolmihenkinen toimituskunta. Tämän uuden toimituskunnan muodostavat *Pia Kuusela-Opas*, *Olli Nykänen* ja *Domna Repo*.

Viime numero toi tullessaan uuden ulkoasun, tämän numeron ovat toimittaneet uudet ihmiset, mutta lehden periaatteeseen nämä muutokset eivät vaikuta. On tietysti luonnollista pyrkiä jatkuvasti kehittämään, mutta vanhoilta peruslinjoilta

meillä ei ole tarkoitus poiketa. Siihen ei tunnu olevan mitään syytä, sillä Terminfon saama palaute on aina ollut enimmäkseen positiivista. Tällaista lehteä ilmiselvästi tarvitaan, mistä on todisteena myös uusien tilausten jatkuvasti kasvava määrä.

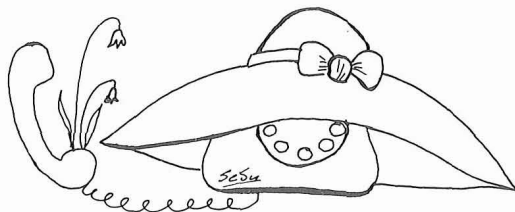
Terminfo pyrkii siis pysymään käytännönläheisenä lehtenä. Tarkoitus on edelleen käsitellä ajankohtaisia termiongelmia, kertoa uusista sanastoista ja käynnissä olevista sanastohankkeista sekä välittää tietoa terminologian ja käytännön sanastotyön alalta laajemminkin.

Terminfon toimituskunta toivottaa kaikille lukijoilleen iloista ja aurinkoista kesää!

Termipalvelu viettää kesälomaa

Tekniikan Sanastokeskuksen termipalvelu on kesälomien ja Sanastokeskuksen muuton takia suljettuna 1.7.-12.8.1988. Jäsenpalvelun pyrimme hoitamaan 20.7. asti normaalisti, mutta senkin joudumme valitettavasti sulkemaan siksi aikaa, että saamme kirjaston muuttolaatikoihin ja uusissa tiloissa taas järjestykseen. Kun 12.8. olemme toivon mukaan palanneet normaaliin päiväjärjestykseen, ovat palvelulinjojemme uudet puhelinnumerot seuraavat:

termipalvelu (vihreä linja) 738 831
jäsenpalvelu (punainen linja) 735 568

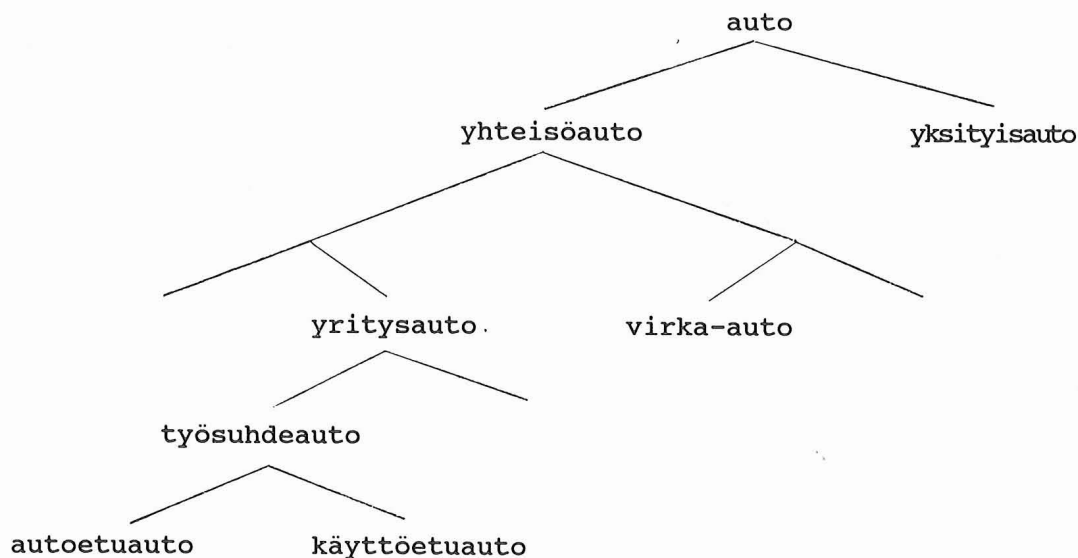
Työsuhdeautoja, autoetuja

ELISA STENVALL

Verouudistusta valmisteltaessa on taas yhtenä asiana tullut esiin työsuhdeautot ja niiden verotus. Työsuhdeautoihin liittyy oma termistönsä, jossa on jonkin verran epäselvyyttä. Esimerkiksi *yhteisöauto-* ja *yrittäjäauto-*termejä on usein käytetty synonyymeinä ja toisaalta ne menevät osittain päällekkäin. Joihinkin yritysautotilastoihin on laskettu mukaan myös yhteisöjen autot.

Välillä puhutaan täydestä autoedusta, välillä taas *vapaasta autoedusta*, vaikka kysymyksessä on sama etu. Myös *työsuhdeauto-* ja *virka-auto-* ja toisaalta *yrittäjäauto-* ja *virka-auto-*termejä pidetään joskus synonyymeinä, vaikka jokainen näistä käsitteistä voidaan määritellä selvästi erikseen.

Seuraavaan on koottu joukko termejä alan lehdistä ja asetuksista. Käsitteille on esitetty määritelmät sekä näitä vastaavia termejä ruotsiksi ja englanniksi. Ruotsinkielinen termistö ei ole niin eriytynyt kuin suomenkielinen: esimerkiksi *tjänstebil* tarkoittaa sekä *yhteisö-*, *työsuhde-* että *virka-autoa*. Ruotsinkielistä vastinetta ei ole myöskään *käyttöetuautoille*. Tarpeen mukaan nämä on käännettävä selittäen. Tämä koskee myös täysin suomalaisia käsitteitä, joille ei löydy englanninkielisiä vastineita: esimerkiksi *yhteisöauto*, *yrittäjäauto*, *työsuhdeauto* ja *virka-auto* voidaan monesti kääntää samalla tavalla.

1
yhteisöauto

sv tjänstebil
en

auto, joka ei ole yksityisessä omistuksessa tai haltijasuhhteessa

2
yrittysauto

sv företagsbil, firmabil
en official car, car for official use (company, firm's, office, bank's, ministry, department car)

yhteisöauto, joka on osakeyhtiön, kommandiittiyhtiön, avoimen yhtiön tai toiminnimen omistuksessa tai hallinnassa

Joskus yrittysautoksi luetaan myös erilaisten laitosten autot. Yrittysauto voidaan hankkia joko ostamalla tai huolto- tai rahoitusleasingsopimuksella.

3
työsuhdeauto

sv tjänstebil
en

yrittysauto, joka on työntekijän jatkuvassa käytössä ja josta käyttäjä maksaa veroa

4
leasingauto

sv leasingbil
en leasing car

auto, jonka yritys, yhteisö tai yksityinen henkilö on vuokrannut käyttöönsä pitkäaikaisella sopimuksella

5
autoetu

sv bilförmån
en taxable benefit from the use of a company-owned car

veronalainen luontoisetu, joka syntyy, kun työntekijällä on oikeus käyttää *yrittysautoa* yksityisajoon

6
vapaa autoetu, täysi autoetu

sv fri bilförmån
en

autoetu, joka syntyy, kun työnantaja maksaa *työsuhdeauton* kaikki kulut

7
auton käyttöetu, rajoitettu autoetu

sv bruksförmån av bil
en

autoetu, joka syntyy, kun työnantaja maksaa *työsuhdeauton* kulut yksityisajoa lukuun ottamatta

8
autoetuauto

sv fri tjänstebil, förmånsbil
en

työsuhdeauto, jonka käyttäjällä on *vapaa autoetu*

Termi *förmånsbil* tarkoittaa sellaista autoa, joka on suoranainen osa palkkaa ja jota ei varsinaisesti käytetä työssä.

9
käyttöetuauto

sv
en

työsuhdeauto, jonka käyttäjällä on *auton käyttöetu*

10
virka-auto

sv tjänstebil
en

yhteisöauto, jota käytetään vain työajoon

TEPAssa löytyy

OLLI NYKÄNEN

Tekniikan Sanastokeskuksen termipankki TEPA on keväällä 1988 karttunut huomattavalla määrällä uutta aineistoa. TEPAssa on nyt yli 18 000 termitietuetta, kun niitä vuoden alussa oli hieman yli 12 000.

Sähkötermejä TEPA2:ssa

Merkittävin yksittäinen aineistoerä, joka on nyt syötetty termipankkiin, on SFS-käsikirjanakin julkaistu *Sähkötermien hakemisto*. Se sisältää yli 5 000 termitietuetta kaikkiaan 24:stä SFS-standardina julkaistusta sähköteknillisestä sanastosta. Sekä TEPAAan että kirjaan on sisällytetty suomen-, ruotsin-, englannin- ja saksankieliset termit. Tekniikan Sanastokeskus aikoo jatkossa syöttää uudet sähköteknilliset sanastostandardit TEPAAan sitä mukaa kuin ne ilmestyvät.

Sähkötermien hakemisto on tallennettu tietokantaan TEPA2. Tietueiden lähdekenttään on merkitty sen standardin nimi, josta tieto alunpitäen on peräisin, eikä *Sähkötermien hakemisto*. Alkuperäisestä standardin nimestä voi näet tarkemmin päätellä, missä yhteydessä termiä voidaan käyttää.

TEPA1 lähes kaksinkertaiseksi

Tietokantaan TEPA1 on syötetty peräti viisi uutta sanastoa: *TSK4 Kiinteistösanasto*, *TSK5 Rikosilmoitussanasto*, *TSK9 Terminologian sanasto*, *TSK10 Videosanasto* ja *SFS-käsikirja 78 Projektitoimintasanasto*. Näissä olevat noin 750 tietuetta nostivat TEPA1:n tietuemäärän lähes 2 000:een, ja kattavuus eri alojen suhteen parani samalla merkittävästi. Kaikki TEPA1:n sanastot on laadittu terminologisia periaatteita noudattaen, ja niissä on mukana käsitteiden määritelmät.

TEPA4 avattu

Tietokanta TEPA4 on myös avattu. Se sisältää toistaiseksi vain yhden sanaston, *TSKmini Työkaluja*, jota ei ole kirjallisessa muodossa saatavilla. Sanasto sisältää suomen- ja ruotsinkielisiä työkalutermejä.

TEPA4 on tarkoitettu hyvin monenlaiselle aineistolle; siihen voidaan syöttää mm. kääntäjien omia sanaluetteloita, yrityksissä laadittuja sanastoja ja sanaston muotoon laadittuja opinnäytteitä. TEPA4:n aineisto ei välttämättä ole yhtä perusteellisesti tarkistettua kuin TEPA1:n ja TEPA2:n, ei ehkä aina täysin luotettavaakaan. Siitä on epäilemättä silti paljon hyötyä mm. kääntäjille.

Sinäkin voit täydentää TEPAA

Termipankki on mitä parhain tapa koota yhteen sanastoja helposti ja nopeasti käytettävään muotoon. Sen välityksellä voidaan saattaa yleiseen käyttöön myös julkaisemattomia sanastoja ja sanaluetteloita. Tekniikan Sanastokeskus toivoo siksi yhteydenottoja niiltä tahoilta, joilla on tekeillä tai jo valmiina sellaista aineistoa, joka voitaisiin liittää TEPAAan, esimerkiksi tietokantaan TEPA4. TSK:ssa asiaa hoitaa *Olli Nykänen*, puh. (90) 669 529.

TEPAn käyttäjäksi

Nyt on erinomainen ajankohta liittyä TEPAn käyttäjien kasvavaan joukkoon. Käyttäminen edellyttää sopimuksen tekemistä Tekniikan Sanastokeskuksen ja Teknillisen korkeakoulun laskentakeskuksen kanssa. Sopimuslomakkeita voi tilata Tekniikan Sanastokeskuksesta, puh. (90) 669 529. Käyttäjäksi liittyminen on ilmaista; käytöstä veloitetaan yhteysajan perusteella 240 mk/h.

TEPAn käyttöopasta myy Tekniikan Sanastokeskus hintaan 80 mk. Lisätietoja Tekniikan Sanastokeskuksessa antaa *Olli Nykänen*, puh. (90) 669 529.

TERMIPALVELUSTA POIMITTUA

Konekoodinen kortisto

Erotukseksi manuaalisesta, paperilla, pahvilla tms. toteutetusta kortistosta on tietokoneella tehdyille ehdotettu nimeä *elektroninen kortisto*. Se ei kuitenkaan välttämättä ole hyvä termi, jos käytetään magneettista tai optista tallennusvälinettä. *Konekortisto* tai *tietokonekortisto* ovat parempia, mutta niillä taas on vaara tulla sekoitetuksi kortistoon, jossa on tietoja koneista tai tietokoneista (vrt. henkilökortisto, asiakaskortisto).

Tekniikan Sanastokeskus suosittaa, että puhuttaisiin *konekoodisesta kortistosta*. *Konekoodinen* tietohan on sellaista, jota tietokone voi lukea, tyypillisimmillään tietokoneen muistiin tallennettu tiedosto. *Konekoodisella* tiedolla ei välttämättä ole mitään tekemistä *konekielen* kanssa, joka on sellainen ohjelmointikieli, jota ei tarvitse tietokoneelle lainkaan tulkita. *Konekielistä* tietoa on niin ollen vain *konekielellä* kirjoitettu ohjelma.

Konekoodinen kortisto voidaan toteuttaa paitsi *kortisto-ohjelmalla*, myös tietokantaohjelmalla, jolloin tuloksena on *korttietokanta*. Kaikki kortistot eivät kuitenkaan ole tietokantoja eivätkä kaikki tietokannat kortistoja. Rajan vetäminen on tosin käytännössä joskus vaikeaa.

konekoodinen; ei: konekielinen, elektroninen

sv maskinläsbar
en computer readable
de maschinenlesbar
ru машиночитаемый

tietokoneen luettavissa oleva

Kuutiometri ei ole irtonainen

Suureiden ja yksiköiden nimistä yhdistämällä syntyvät sekasikiöt ovat valitettavan yleisiä. Termipalvelussamme viimeksi esiintyneet esimerkit tämäntyyppisestä ongelmasta ovat *kiinto-* ja *irtokuutiometri*. Näitä salaperäisiä "yksiköitä" käytetään esimerkiksi hiekan tilavuutta laskettaessa.

Etuliitteiden *kiinto-* ja *irto-* yhdistäminen mittayksikön nimeen on väärin, koska kuutiometri on aina kuutiometri. Mittayksikköön ei saa liittää suureeseen liittyviä merkintöjä. Esimerkkitapauksessamme etuliitteet ovat peräisin käsitteistä *kiintotilavuus* ja *irtotilavuus*. Kiintotilavuudella tarkoitetaan raemaisen aineen, kuten hiekan tai ryyrien tilavuutta, kun ei oteta huomioon rakeiden välitiloja. Irtotilavuus on raemaisen aineen tilavuus rakeineen ja väleineen.

On myös hylättävä tunnukset *m³ktd* ja *m³itd*, joissa kirjaimet k, i, t ja d ovat ilmeisesti peräisin sanoista *kiinto*, *irto*, *tilavuus* ja *todellinen*. Nämä lyhenteet eivät voi olla mittayksiköiden tunnuksia, koska ei ole olemassa sellaisia yksiköitä kuin todellinen kiintokuutiometri tai todellinen irtokuutiometri. Yleensäkin yksiköiden tunnuksiin ei saa liittää indeksejä tai lisätunnuksia. Kyseiset lyhenteet eivät myöskään voi olla suureiden tunnuksia, koska m³ on mittayksikön *kuutiometri* tunnus. Kaiken kukkuraksi suureen *tilavuus* tunnus on V eikä t.

Jos kaikesta huolimatta välttämättä haluaa käyttää tunnuksia *m³ktd* ja *m³itd*, mitä tietysti ei pitäisi tehdä ainakaan virallisissa teksteissä, täytyy selittää, mitä niillä tarkoitaa, koska ne eivät ole yleisesti tunnettuja.

KytKentä vai liitAntä

Sähkötekniikassa puhutaan paljon *kytkennöistä*, *liittämisestä*, *asennuksista* ja muistakin samalta kuulostavista asioista. Näitä sanoja käytetään valitettavan sekavasti eri yhteyksissä, eikä loogista, selkeää käsittejärjestelmääkään ole helppo hahmottaa.

KytKentä ja *liitAntä* sekoittuvat toisiinsa helpoimmin. *KytKentä* liittyy vahvasti sähköisen yhteyden muodostumiseen, sähkövirran kulkemiseen liitoskohdassa. Toinen siihen liittyvä merkitys on yhteyden muodostumisen mahdollisuus: sähkövirta voidaan *kytkeä* päälle tai pois.

LiitAntä on jonkin verran epätarkempi: se sisältää usein sähköisen *kytkennän* lisäksi fyysisen, jopa puhtaasti mekaanisen liitoksen. Kuitenkin käytännössä *liitännästä* ja *kytkennästä* puhutaan valitettavan paljon eroa tekemättä.

Kiinnitys on sähkötekniikassakin selvästi mekaaninen toimenpide. *Asennus* puolestaan on kokonaisvaltaista: se kattaa yhtä hyvin laitteiden tai niiden osien mekaanisen *kiinnittämisen* kuin fyysisen *liittämisen* ja sähköisen *kytkemisenkin*.

Monissa tapauksissa kelpaa useampikin edellä esitetyistä termeistä samaan tarkoitukseen. Valinnan perusteena on silloin näkökulma, jota halutaan korostaa. *KytKennän* näkökulma on sähköinen ja *kiinnityksen* mekaaninen. *LiitAntää* käytetään hyvin monissa merkityksissä, mm. sähköisessä, yleensä fyysisessä tai loogisessa merkityksessä. Termien esiintyminen hyvinkin vaihtelevissa yhteyksissä vaikeuttaa tarkempaa rajanvetoa.

ASIC/USIC

Yksi elektroniikan tämän vuoden kuumia lyhenteitä on *ASIC*. Se tulee englannin sanoista *application specific integrated circuit*. Suomenkielisissä teksteissä sille on kehitetty mm. seuraavia vastine-ehdotuksia: *asiakaskohtainen integroitu piiri*, *asiakaspiiri*, *asiakaskohtainen mikropiiri*, *sovelluskohtainen integroitu piiri*, *sovelluskohtainen mikropiiri* ja *ASIC-piiri*.

Eniten käytetty, jo vakiintunut termi on *asiakaspiiri*. Pidempää ilmausta *asiakaskohtainen integroitu piiri* voidaan käyttää, jos asia on lukijakunnalle vieras tai muuten pelätään *asiakaspiirin* jäävän epäselväksi.

Asiakaspiirit suunnitellaan tietokoneavusteisesti asiakkaan tarpeiden mukaan. Tavoitteena on kokonaisvaltaisen suunnittelun ja varhaisen testaamisen avulla tehdä "kerralla valmis" piiri. Jos piirin suunnittelussa ja valmistuksessa hyödynnetään valmiita ns. kirjastokomponentteja, voidaan puhua *sovitepiireistä* (en: *semi-custom circuit*). Alusta loppuun "räätälöity" *asiakaspiiri* on puolestaan *tilauspiiri* (en: *full custom circuit*).

*ASIC*n rinnalla esiintyy joskus lyhenne *USIC*, joka tulee englannin sanoista *user specific integrated circuit*. Tälle sopiva suomenkielinen vastine on *käyttäjakohtainen integroitu piiri*. Jos se käytössä ilman sekaannuksien vaaraa lyhennee *käyttäjäpiiriksi*, on toki luontevaa siirtyä käyttämään lyhyempää muotoa.

Mikropiiriä ja *integroitua piiriä* ei pidä sekoittaa keskenään. *Mikropiiri* ei välttämättä ole integroitu, eikä *integroitu piiri* välttämättä *mikropiiri*. Kuitenkin on myös *integroituja mikropiirejä*, ja niistäkin käytetään joskus nimeä *integroitu piiri*. Näiden käsitteiden englannin-, ranskan- ja venäjänkieliset määritelmät on esitetty standardissa *SFS 5327 Sähköteknillinen sanasto. Puolijohdekomponentit ja integroidut piirit*.

asiakaspiiri, asiakaskohtainen integroitu piiri; ei: sovelluskohtainen integroitu piiri, asiakaskohtainen mikropiiri, ASIC-piiri

en application specific integrated circuit, custom circuit, ASIC

integroitu piiri, joka on suunniteltu asiakkaan tiettyjen sovelluskohtaisten vaatimusten mukaisesti ja joka ei ole ulkopuolisten saatavilla

käyttäjakohtainen integroitu piiri; ei: USIC-piiri

en user specific integrated circuit, USIC

Ammattikielistä ammattitaidolla

KRISTA VARANTOLA

Vaasalaisprofessorit Christer Laurén ja Marianne Nordman ovat kirjoittaneet johdatusen ammatti- ja erikoiskielten maailmaan *Från kunskapens frukt till Babels torn. Stockholm, 1987. Seuraavassa FT Krista Varantola Turun yliopistosta kommentoi kirjaa.*

Laurén ja Nordman kuvaavat kirjassaan etupäässä ruotsin ammattikielten käyttöä, ja esimerkit ovat peräisin teknisistä, juridisista ja talouden alan teksteistä. Ammattikielen käsitettä tarkastellaan kuitenkin hyvin laajasta näkökulmasta.

Kirjoittajat lähestyvät aihettaan historiallis-filosofisesta ja yhteiskunnallisesta suunnasta. He kuvaavat sitä, miten ammattikieliset ovat kehittyneet tiedon kasvun myötä ja miten normatiiviset piirteet saivat jalansijaa jo hyvin varhaisessa vaiheessa.

Ensimmäiset luonnontieteilijät, jotka raportoivat tutkimustuloksistaan äidinkielenään latinan sijasta, huomasivat yleiskielisen ilmaisukeinon vajavuuden erikoisalan viestinnässä. Yleiskieli oli liian epämääräinen täsmällisten kokemusperäisten havaintojen kirjaamiseen. Ilmaisut olivat moniselitteisiä, merkitystä ei saatu pysymään kurissa eikä sitä pystytty standardisoimaan. Yleiskieli oli kerta kaikkiaan huono työkalu, kun piti selittää erikoisalan asioita.

Linné ja Berzelius kehittivät parempia työkaluja omille aloilleen luomalla kasvitieteen ja kemian systemaattiset nimistöt, joiden määrittelyfilosofia oli peräisin Aristoteleelta. Kehityksellä oli kuitenkin varjopuolensa. Yleistajuisuus katosi erikoistuneen kielenkäytön myötä. Asiantuntijat tosin saivat paremman kielellisen ilmaisukeinon havainnoilleen, ja tulosten keskinäinen vertailu helpottui, mutta tavalliselle kansalle äidinkielenkään erikoiskieli ei avautunut.

Kirjoittajat selvittävät yleis- ja erikoiskielen eroja jakamalla kielelliset jatkumot – yleiskielestä erikoiskieleen tai erikoiskielestä toiseen – konkreettisempiin yksiköihin *teknolekti*-käsitteen avulla. Teknolekti on kielimuoto, joka edustaa tiettyä erikoisalaa ja jota asiantuntijat käyttävät erikoisalansa yhteydessä. Kaikki teknolekit muodostavat kollektiivisesti käsitteen *ammattikieli* tai *erikoiskieli*, jota voidaan pitää yleiskielen vastakohtana. Jos teknolektin käyttäjäryhmä on hyvin pieni tai käyttöalue rajallinen, voidaan puhua *minilektistä*.

Teknolektin erikoistuneisuus riippuu alan tarpeesta ja perinteestä. Alan tunnetuus vaikuttaa myös asiaan. Maallikon on helpompi ymmärtää historiantutkijan kuin ydinfyysikon kieltä.

Kirjoittajat pitävät erikoistuneen kielenkäytön puolta; ilman tarkoituksenmukaisia erikoiskieliä emme selviäisi nykymaailmassa. Heidän hypoteesinsa on, että erikoiskielen käyttöä tutkimalla pääsemme käsiksi eri erikoisalojen ajattelutapoihin. Toinen hypoteesi on, että tietyn alan tekstuaaliset ja tyylilliset ominaisuudet ovat riippuvaisia alan termistöstä. Mitä kehittyneempi termistö on, sitä yksinkertaisempia lauserakenteita voidaan käyttää. Tästä syystä mm. lakitekstin lauserakenteet olisivat monimutkaisempia kuin matemaattisten tekstien.

Terminologiaa käsitellään kirjassa omassa luvussaan. Terminologian teorian ja käytännön sanastotyön periaatteet käydään läpi. Käsitteen ja termin suhteet selvitetään. Ruotsinkielisten termien ilmiäsuu havainnollistetaan monin esimerkein. Myös kansallinen ja kansainvälinen terminologiatyö esitellään esimerkkien avulla.

Kielen eri tasoista kirjassa on kaikkein näkyvimmin esillä sanataso, mutta kirjoittajat vertaavat keskenään myös eri erikoisalojen tekstiprosesseja. He raportoivat omista tekstianalyyseistään ja päätyvät siihen lopputulokseen, että teknolektien suhde erikoisalaansa on ikoninen. Juridiset tekstit heijastavat juridiikan monimutkaista ajattelu- ja päättelytapaa, kun taas tekniset tekstit heijastavat alan suoraviivaisempaa logiikkaa. Nämä mietteet kiteytyvät tekstuaaliseksi hypoteesiksi, jonka paikkansapitävyyttä testataan myöhemmissä yhteyksissä.

Toinen hypoteesi koskee minän osuutta erikoisalan teksteissä. Henkilökohtaiset piirteet eivät tule esiin rutiiniteksteissä, mutta niiden osuus kasvaa heti, kun tekstilaji on vaativampi ja kirjoittajan henkilökohtainen panos suurempi. Minän roolia voidaan verrata sormenjälkiin, jos esimerkiksi halutaan saada selville kirjoittajan henkilöllisyys.

Lopuksi tekijät pohtivat ammattikielen opetuksen ongelmia. Teknolektit nähdään kaksiosoitteina käsitteinä. Ne liittyvät johonkin tiettyyn erikoisalaan, ja toisaalta niillä on jokin viestinnällinen tehtävä. Molemmat puolet ovat tärkeitä erikoiskielen opetukselle ja opiskelijan motivoimiselle. Kielenopetusta ei saa irrottaa erikoisalan opetuksesta. Kielikylvyt saattaisivat olla erinomainen tapa omaksua sekä alan tieto että kielitaito, olipa sitten kysymyksessä vieraan kielen tai äidinkielen taito.

Från kunskapens frukt till Babels torn kattaa hyvin ammatti- ja erikoiskielen alueen. Se selvittää erikoistuneen kielenkäytön merkityksen nykyihmiselle ja tiedon kehittymiselle. Kirja on johdatus alan kysymyksiin, mutta siinä käsitellään myös paljon kirjoittajien omia yksityiskohtaisia tutkimuksia. Tämä merkitsee sitä, että lukijoilta vaadittava alan tuntemus vaihtelee luvusta toiseen. Toisaalta kirjaa voi lukea katkonaisesti. Sitä voi lukea johdatuksena ammatti- ja erikoiskielen kehitykseen tai vaikkapa ammattikielen analyysin käsikirjana.

Tutkimuskohteena ammatti- ja erikoiskielet on niin laaja, että kaikki ei millään mahdu yhteen kirjaan. Vähälle huomiolle jäävät popularisointi ja kielenkäytön mukauttaminen kohderyhmän tai viestinnällisen tehtävän mukaan. Toisaalta muunnelliset yhteiskunnallis-filosofiset näkökulmat ovat hyvin esillä. Kirjasta käy selkeästi esille se, että erikoistuneen kielenkäytön hyvyttä tai huonoutta ei voi arvioida yksinomaan yleiskielen kriteerein.

Kirjan lähdeluettelo antaa asiantuntijan kuvan erityisesti skandinaavisesta ja saksankielisestä ammattikieliä käsittelevästä kirjallisuudesta. Kirja antaa moninaisia virikkeitä niille, jotka ovat kiinnostuneet ammatti- ja erikoiskielen tehtävistä ja ilmaisukeinoista. Se sopii hyvin myös alan kurssikirjaksi.

Tietopalvelualan sanastotyö käynnistyy

Tietopalveluseura on tehnyt aloitteen johdonmukaisen ja systemaattisesti laaditun sanaston kokoamiseksi. Sanastoon on suunniteltu otettavaksi noin 500 suomenkielistä termiä, käsitteiden määritelmät sekä ruotsin-, englannin- ja mahdollisesti saksankieliset vastineet.

Työ toteutetaan Tekniikan Sanastokeskuksen johdolla ja yhteistyössä tietopalvelu-, kirjasto-, tietoliikenne- ja liikearkistoasiantuntijoiden kanssa. Hanke on tarkoitus laajentaa pohjoismaiseksi yhteistyöksi.

TEKNIIKAN SANASTOKESKUS MUUTTAA

**1.8.1988 alkaen palvelemme
uusissa toimitiloissamme**

**Sörnäisten rantatie 25 (6. krs)
00500 HELSINKI**

Uudet puhelinnumeromme ovat

Johtaja	737 710
Toimisto	7315 205
	7315 206
Termipalvelu	738 831
Jäsenten termipalvelu	735 568

Afrikan kielten luokitusjärjestelmä ja hakuteos

ELISA STENVALL

K.G. Saurilta on ilmestynyt uusi julkaisu:

Mann, Michael and Dalby, David, A Thesaurus of African Languages: a classified and annotated inventory of the spoken languages of Africa with an appendix on their written representation. 325 s. 1987.

Tekniikan Sanastokeskuksella on työryhmä, joka valmistelee standardia kielten nimien tunnuksista, ja tässä työssä on käytetty yhtenä lähdeiteoksena *International African Institutien* yllä mainittua tuoretta julkaisua, joka sisältää monipuoliset tiedot 2550 Afrikan kielestä. Kielet on luokiteltu 315 ryhmään luokitusjärjestelmällä, jonka koodit noudattavat piakkoin uudelleen julkaistavan *Language Map of Africa* -kartaston koodeja. Nämä kaksi julkaisua liittyvätkin kiinteästi toisiinsa. Luokitusjärjestelmän koodit on muodostettu numeroista ja kirjaimista. Luokitus vaikuttaa hyvin mutkikkaalta eikä avaudu kielitieteeseen perehtymättömälle.

Yhtenä julkaisun tärkeimpänä lähteenä on ollut UNESCO:n vuonna 1978 Niameyssä, Nigerissä pitämän kokouksen aineisto. Kokouksessa käsiteltiin laajasti Afrikan kielten ortografiaa ja sen yhdenmukaistamista. Kokouksessa saatiin aikaan 52 kirjaimen aakkosto *African reference alphabet*, jonka perusteella voidaan kehittää Afrikan kielten ortografioita. Aakkostoa tulee soveltaa niin, että jokaista merkitystä kannattavaa äännettä edustaa vain yksi kirjain ja että kirjainten käyttö on yhtenäisen kaikissa kielissä. Tässä julkaisussa on päädytty jonkin verran laajempaan kirjainvalikoimaan, mutta muuten on noudatettu kokouksen suosituksia.

Julkaisun alussa on laajahko esipuhe, jossa esitetään teoksen metodologiset lähtökohdat. Sen jälkeen kielet on esitetty systemaattisessa järjestyksessä. Jokaisesta kielestä esitetään sen kaikki nimivariantit ja luokitus sekä viitataan käytettyihin lähdeiteoksiin. Kielitiedot on esitetty myös maittain: tiedot annetaan 67 maan kielistä, mm. niiden käytöstä opetuksessa ja tiedotusvälineissä. Teoksen lopussa on laaja, 1450 nimikettä sisältävä bibliografia ja viimeisenä 62 sivun mittainen nelisarakeinen tiivis hakemisto.

Nimestään "Thesaurus" huolimatta julkaisun aakkosellinen osa ei sisällä tesauruselle tyypillisiä merkintöjä laajemmasta tai suppeammasta termistä, tässä tapauksessa kielestä. Kansainvälisen standardin (ISO 2788) mukaan tällainen julkaisu ei ole tesaurus. Tällaisen teoksen nimeksi sopisi paremminkin Afrikan kielten luokitusjärjestelmä.

Julkaisu on painettu hyvin pienikokoisella kirjasinlajilla ja siinä on käytetty yksinomaan pieniä kirjaimia, mikä tekee siitä hyvin vaikealukuisen.

Teos on laajin tähän mennessä julkaistu luettelo Afrikan kielistä. Siinä esitetään yksityiskohtaisesti Afrikassa nykyään puhuttavien kielten levinneisyys sekä niiden ortografiat ja keskinäiset sukulaisuussuhteet. Käytettynä *Language Map of Africa* -kartaston rinnalla *Thesaurus of African Languages* on arvokas lähdeiteos kaikille, jotka joutuvat perehtymään Afrikan kirjaan ja monimutkaisiin kielioloihin.

Minisanasto 132 vuoden takaa

OSMO RANTA

Suomenkielisen populaaritiedon uranuurtaja *Antero Varelius* (1821–1904) syntyi Tyrvässä Varilan kylän Sepän talossa. Hän toimi yliopistosta valmistuttuaan pappisuralla, viimeksi Loimaan kirkkoherrana vuoteen 1900.

Viime vuonna ilmestyi uusintapainokse-
na¹⁾ Antero Vareliuksen *Enon opetuksia luonnon asioista*, jonka 1. osa ilmestyi 1845. Tämä kirja on yhdessä samana vuonna ilmestyneen Samuel Roosin suomenkielellisen *Mintähden ja sentähden* kanssa ensimmäinen luonnontieteellisen valistuksen jakamiseen tarkoitettu suomenkielinen teos. *Enon opetuksia* ilmestyi korjattuna toisena painoksena 1855, ja 1856 Varelius julkaisi kirjan 2. osan. Molemmat osat vuoden 1987 uusintapainoksessa käsittävät noin 140 sivua.

Varelius kehittyi kirjallisen toimintansa aikana mainioksi kielenkäyttäjäksi; hän on laatinut mm. noin viidesosan Lönnrotin suomalais-ruotsalaisen sanakirjan artikkeleista.

Enon opetuksia on dialogin muotoinen esitys eri luonnontieteiden alueista. Eno vastailee siinä tiedonhaluisen veljenpoikansa Jusun teräviin kysymyksiin. Kirja oli alallaan täysin urauurtava, monipuolinen ja suurelta osalta omaperäinen kokemusperäisen luonnontieteen silloisiin tuloksiin johdettava kansantajuinen esitys.

Terminfon lukijoita ehkä kiinnostaa se, mitä Antero Varelius kirjoittaa suomenkielisten termien muotoutumisesta *Enon opetusten* 2. osan alussa:

“ Jusu

– – –
– Mutta mikä on, kun eivät kaikki oppineet kutsu samoja asioita samoilla nimillä? Kirjoissani olen nähnyt toisellaisia nimityksiä, kun ne, joita Te käytitte, vaikka sama asia oli puheissa.

Eno

Se on syy, ettei tieteellisillä asioilla ole näihin saakka ollut suomalaisia nimityksiä. Muissakin kielissä on paljon käytetty greikkalaisia ja latinalaisia sanoja niiden tähden. Mutta nyt on meidän maassa ruvettu antamaan ennen tuntemattomille asioille omakielisiä nimityksiä, koska omakielinen sana kuuluu aina somemmalta, kuin vieras, ja johdattaa oppimattomanki kohta ymmärtämään mitä suuntaa asia vaatii; ne ainoastaan, joille ei saada suomalaista sanaa sopimaan, pidetään outo-nimisinä. Vaan yksi on katsonut yhden nimityksen soveliaaksi, toinen toisen, ja tästä on tullut muutamalle asialle kaksi ja kolmekin nimeä. Haitanneekohan tämä kuitenkin sen enempää, kuin kaksi tai kolme nimeä lapsilla, niinkuin uuden aikaisissa perheissä tavallista on. – Aikain kuluessa kyllä suostunevat kirjoitteliat yksimielisiksi nimitysten käyttämisessä, joiden moninaisuus nyt ensin alussa tuottaa lukialle häiriötä.”

Varelius on liittänyt *Enon opetusten* 2. osan loppuun suomalais-ruotsalaisen fyysikan, kemian, tähtitieteen, kasvi- ja eläintieteen sekä geologian sanaluettelon *Yhtäveroisten sanain osviitta*, jossa on vain 192 hakusanaa. *Yhtäveroiset sanat* tarkoittavat synonyymejä; osan on Varelius itse sepittänyt, ja osan hän on ottanut eri lähteistä, mm. Samuel Roosin suomenkielellisen *Mintähden ja sentähden* lopussa olevasta sanaluettelosta.

Varelius rohkenee jo normittaa sanastoa selittämällä luettelon alussa:

– ”Asian mukaisimmat taikka luonnikaimmat sanat näkyvät tässä kohta ruotsalaistensa vieressä ja julkisemmassa puussa, kun toiset vähemmän soveliaat”.

Lopuksi jokunen poiminta tästä sanastosta; suomenkielisen termistön vakiintumattomuus näkyy eräistä perustermeistä.

Voittajiksi, nykypäivän vakiintuneiksi termeiksi, on usein selviytynyt joku muu kuin Vareliuksen sanastossa luetellut ensi yritykset.

Adhesion, Tartunto, kiintymys, kiinne, kiinne-voima, tarkistus, puoleensa veto likeltä.

Elasticitet, Kimmo, kimmoisuus, poukko, jousto, ampu, ponne, jänteväisyys.

Friktion, Hieräntö, hieranto.

Fysik, Voima-tiede, voima-tieto, luonnontieto.

Himlakropp, Mailmantolainen, mailmantokappale, taivaskappale, taivaan-kappale, taivaankyörä.

Kemi, Kemia, Yhdistystiede, yhdistysoppi, aine-tiede, alkeisto, sekaus-oppi.

Magnet, Raudanvetäin, raudanveturi, vetorauta, vedusrauta, manietti.

Molekyl, Hipale, tome, pienentö.

Väte, Vety, märkö, kaste.

1) Varelius, Antero, Enon opetuksia luonnon asioista. Oy Tyrvään Sanomat, PL 21, 38201 Vammala; 932-43511.

Heribert Pichtistä kunniatohtori

SEIJA SUONUUTI

Kööpenhaminan kauppakorkeakoulun lehtori Heribert Picht vihittiin kunniatohtoriksi Vaasan korkeakoulun promootiossa, jota vietettiin 11. ja 12. kesäkuuta. Heribert Picht on pohjoismaiden tunnetuin terminologian tutkija ja kouluttaja. Lähes kaikki pohjoismaiset terminologit ovat tutustuneet alan ihmeisiin juuri hänen innostavan opetuksensa välityksellä. Hän on toiminut johtajana useilla terminologian kursseilla, esimerkiksi Nordtermin järjestämällä pohjoismaisilla tutkijakursseilla Kööpenhaminassa 1978 ja 1985. Hän on pitänyt terminologian kursseja myös pohjoismaiden ulkopuolella, mm. Surreyn yliopistossa Englannissa 1985.

Heribert Picht on käsitellyt terminologian peruskysymyksiä monissa julkaisuissa. Niistä keskeisimpiä ovat *Einführung in die Übersetzungsbezogene Terminologiearbeit* (1982), jonka hän on kirjoittanut yhdessä Reiner Arntzin kanssa, sekä Surreyn yliopiston kurssin pohjalta laadittu

Picht, Heribert and Draskau, Jennifer, Terminology: an introduction (1985).

Heribert Picht on vaikuttanut voimakkaasti pohjoismaisen terminologiyhteistyön Nordtermin syntyyn ja sitä kautta koko ns. pohjoismaisen terminologiakoulukunnan kehittämiseen. Koulukunnan katsotaan saaneen alkunsa Pichtin Kööpenhaminassa 1978 pitämästä ensimmäisestä terminologian kurssista ja Pichtiä pidetäänkin koko pohjoismaisen koulukunnan isänä.

Heribert Picht on osallistunut myös kansainväliseen yleisen ja soveltavan terminologian kehittämiseen. Hän on ollut kiinteästi mukana mm. kansainvälisen standardisointijärjestön ISO:n terminologiaa käsittelevän teknisen komitean ISO/TC 37:n työssä.

Nyt myönnetty kunniatohtorin arvo on tunnustus urauurtavalle työlle terminologian kehittämiseksi ja samalla koko tieteenalalle.

-posti ja tele-

OLLI NYKÄNEN

Elektronisesta postista ja monesta muusta teletermistä on Suomessa puhuttu jo kauan. Tekniikan nopea kehittyminen on tuottanut uusia käsitteitä ja termejä tiheään tahtiin. Osa niistä on vakiintunut, mutta sekavaa termistöä on vielä paljon. Tekniikan Sanastokeskus on tuon tuostakin joutunut painiskelemaan näiden asioiden kimpussa ja joutuu varmasti vastakin.

Teleliikenne on yhä nopeasti kehittyvä ala. Uusille laitteille ja järjestelmille annetaan eri tahoilla erilaisia nimiä, joista jotkut elävät kauemmin kuin toiset. Monet termiehdotukset ovat suoria käänöslainoja englannin kielestä (esimerkiksi: *elektroninen posti*). Pahimmillaan tekee mieli puhua jopa väänöslainoista. Sekavaan termistöön liittyvät ongelmat eivät kuitenkaan välttämättä ratkea, jollei samalla paneuduta alan käsitteistöön.

Tekniikan Sanastokeskuksessa on hahmotettu oheinen käsitejärjestelmä, joka kuvaa tiedonvälitystä teleteitse. Kaaviomme ei pyri kattamaan läheskään kaikkia alan käsitteitä; mukaan on otettu eräitä keskeisimpiä ja TSK:n termipalvelussa kysytyimpiä.

Taasko uusia termejä?

Tekniikan Sanastokeskus suosittaa termejä *pääteposti* ja *pääteneuvottelu*. Ne ovat lyhyitä, selkeitä ja asiaa hyvin kuvaavia. Myös muita *pääte*-alkuisia termejä on helppo muodostaa, esimerkiksi *päätesanoma* (yksi *päätepostina* lähetetty viesti).

Paljon käytetty *elektroninen posti*, joka on "suomennettu" *sähköpostiksi*, on terminä sikäli harhaanjohtava, että on paljon muutakin sähköisessä muodossa siirrettävää postia kuin *pääteposti*, jota *elektronisella postilla* tavallisesti tarkoitetaan. Myös *työasemista* puhuminen tässä yhteydessä voi johtaa harhaan. *Tietokoneposti* puoles-

taan kertoo kyllä, mistä välineestä tavalisimmin on kyse, mutta jättää hämäräksi sen oleellisen seikan, että postin lähettäjä ja vastaanottaja ovat ihmisiä.

Pääteneuvottelu on *työasemakokousta* sikäli kattavampi, että kaikki päätteet eivät ole työasemia eivätkä kaikki neuvottelut kokouksia. Sitä paitsi *pääteneuvottelussa* ihmiset eivät fyysisesti kokoonnu yhteen, vaikka ovatkin neuvotteluyhteydessä keskenään.

Teleneuvotteluista ainakin *videoneuvottelu* voi olla yksisuuntainen, ts. videokuva välitetään televerkon kautta vain yhdestä neuvottelupisteestä muihin. Tällöin voidaan puhua myös "tele- tai videoluennosta".

Tele- kelpaa suomeen

Etuliitteen *tele-* sijaan on ehdotettu "suomenkielisempiä" *etä-* ja *kauko-*. *Tele-* on jo kuitenkin niin vakiintunut, ettei sitä ole helppo syrjäyttää. Se on sitä paitsi tarpeellista: *tele-* sopii suomen kieleen erittäin hyvin, toisin kuin moni muu lainasana.

Teleposti eroaa *teletietopalvelusta* siinä, että *telepostin* kautta kulkevaa tietoa ei tallenneta erityiseen tietopankkiin, vaan tieto välittyy ihmiseltä ihmiselle jonkin järjestelmän avulla. *Teletietopalvelussa* sen sijaan ihminen saa koneelta sinne aiemmin tallennettua tietoa.

Termi *telemaattiset palvelut* on kömpelö mutta melko vakiintunut alan teksteissä. Parempaakaan ei ole Tekniikan Sanastokeskuksessa tiedossa. *Telefax* on tuotenimi, eikä sitä sen vuoksi suositeta käytettäväksi terminä. Puhuttakoon mieluummin *telekopioinnista* ja *telekopioista*.

Tämä on vasta alkua

Oheinen käsitejärjestelmä ja sanasto ovat vielä luonnoksenomaisia. Otamme mielihyvin vastaan niitä koskevaa palautetta.

TERMINFO 2/88

1

pääteneuvottelu; ei: työasemakokous, tietokonekokous

sv
en computer conference
de
fr conférence (f) par ordinateurs

2

pääteposti; ei: elektroninen posti, sähköposti, tietokoneposti, työasemaposti

sv elektronisk post
en electronic mail, e-mail (US), computer mail
de
fr

3

telekopiointi; ei: telefax

sv telekopiering
en facsimile, telefacsimile, telefax, fax
de Faksimile-Telegraphie (f), Fernkopierung (f)
fr télégraphie (f) fac-similé

Yksittäinen telekopiointina lähetetty viesti on telekopio (ei: telefax).

4

teleliikenne

sv
en telecommunications
de Telekommunikation (f)
fr télécommunication (f)

tietoliikenne, joka perustuu sähkömagneettisten signaalien käyttöön

Teleliikenteessä siirtotienä on esimerkiksi johdin, radioaallot tai optinen kuitu. *Teleliikennettä* ovat mm. puhelin-, radio- ja dataliikenne.

5

telemaattiset palvelut; ei: telematiikka-palvelut

sv
en telematic services
de
fr

6

teleneuvottelu; ei: telekonferenssi, telekokous, kaukokokous

sv telekonferens
en teleconference
de
fr téléconférence (f)

vähintään kahdessa eri paikassa olevien osanottajien välinen neuvottelu, jossa käytetään tekstin, äänen, piirroksen tai kuvan siirtoa televerkossa

7

teleposti; ei sanomanvälitys

sv elektronisk post
en electronic mail
de
fr courrier (m) électronique

8

teletietopalvelu; ei: videotex

sv teleinformationstjänst, teledata, data-vision
en videotex
de Leitungstext (m), Bildschirmtext (m)
fr vidéotex (m), télétel (m)

9

videoneuvottelu

sv konferens-tv
en videoconference
de
fr

LÄHTEITÄ:

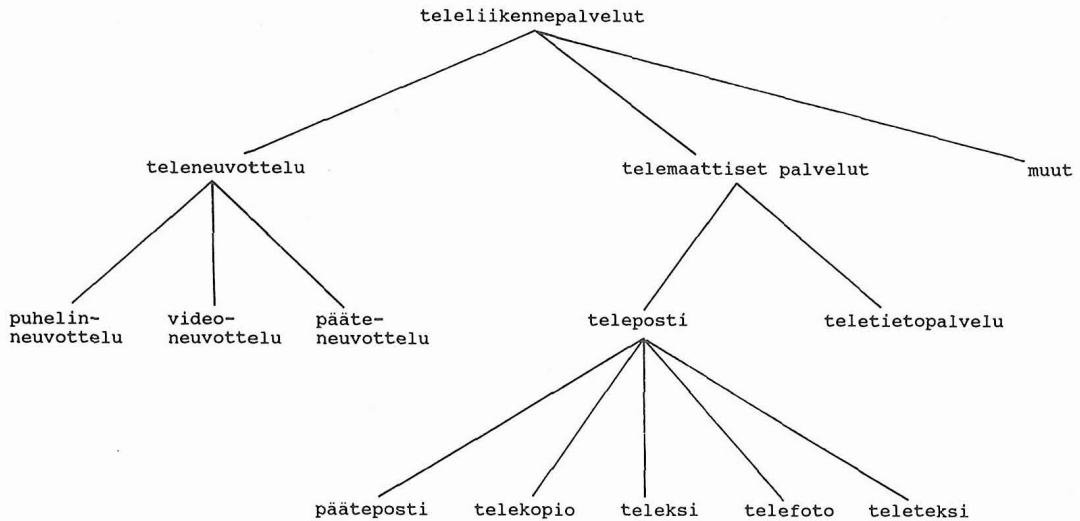
Valtion audiovisuaalinen keskus: TSK 10 Videosanasto. Valtion painatuskeskus 1988.

Teletermitoimikunta: TSK 1 Telesanasto. Oy Yleisradio Ab 1982.

Peltonen, Seppo - Nykänen, Kari: Tiedonsiirron sanakirja. Tietoportti Ky 1986.

ATK-sanakirja. 4. painos. Tietotekniikan liitto ry. 1985.

Joly, Hubert (toim.): Dictionnaire des industries. Conseil international de la langue française. 1986.

TSK10 Videosanasto ilmestynyt

Videosanasto on laadittu kaupan ja kuluttajien käyttöön selventämään uusimpien termien sisältöä. Sanasto sisältää yleiskielessä, esitteissä ja mainoksissa esiintyviä sanoja. Sanaston liitteenä on lyhenneluettelo sekä joitakin tekijänoikeuteen liittyviä ilmauksia.

Sanastoa myyvät Valtion painatuskeskuksen postimyynti puh. (90) 5660266 ja Valtikka-kirjakaupat. Sanaston hinta on 30 mk.

TEKNIKAN SANASTOKESKUS
CENTRALEN FOR TEKNISK TERMINOLOGI

TSK 10

VIDEOSANASTO
VIDEOORDLISTA
VOCABULARY OF VIDEO

VALTION AUDIOVISUAALINEN KESKUS
VALTION PAINATUSKESKUS

SAMMANDRAG

Termtjänsten sommarstängd

TSK:s termtjänst är stängd från den 1 juli till den 12 augusti 1988 pga sommarsemestrar och TSK:s flyttning till nya lokaler. Termrådgivningen för medlemmar pågår dock normalt till den 20 juli. Fr.o.m. den 12 augusti är våra telefonnummer följande:

termtjänsten (gröna linjen)	738 831
termrådgivningen för medlemmar (röda linjen)	735 568

(s 3)

Tjänstebilar, bilförmåner

Elisa Stenvall ger förklaringar till terminologi kring tjänstebilar (työsuuhdeauto) på sidorna 4 och 5. Terminologin har i viss mån varit oklar pga synonyma och överlappande termer. Hon presenterar här en lista över termer med definitioner. Dessutom innehåller ordlistan svenska och engelska motsvarigheter.

Nytt om TEPA

Man har under våren 1988 matat in en mängd nytt material i termbanken TEPA. I termbanken finns nu över 18 000 termposter.

Det mest betydelsefulla materialet i databasen TEPA2 som nu inmatats är *Sähkötermien hakemisto* (Eltermregister). Registret upptar över 5000 termposter ur 24 eltekniska ordlistor som utgivits som SFS-standarder.

I databasen TEPA1 ingår fem nya ordlistor: *TSK4 Kiinteistösanasto* (Fastighetsordlista), *TSK5 Rikosilmoitussanasto* (Brottsanmälningsordlista), *TSK9 Terminologian sanasto* (Terminologiordlista), *TSK10 Videosanasto* och *SFS-handboken 78 Projektitoimintasanasto* (Ordlista för projektoperationer).

Databasen TEPA4, som är avsedd för mycket varierande material, innehåller tillsvidare bara en ordlista, *TSKmini Työkaluja* (finska och svenska verktygstermer).

Om Du har eller håller på med material som kan inmatas i TEPA eller om Du är intresserad av att använda TEPA, ta kontakt med *Olli Nykänen*, tel. (90) 669 529, för närmare upplysningar. (s 6)

Plock ur termtjänst

Denna gång kommenteras förkortningarna *ASIC/USIC* och främst deras finska motsvarigheter samt hybrider som man bildat genom att förena storhet och enhet, som t.ex. i termen *kiintokuutiometri* (fast kubikmeter). Dessutom behandlas *konekoodinen kortisto* (maskinläsbart kortregister) och förklaras skillnader mellan *kytkentä* (koppling) och *liitäntä* (anslutning) samt mellan *asennus* (montering) och *kiinnitys* (hätfning). (s 7)

Kompetent om fackspråk

Krista Varantola från Åbo universitet refererar Christer Lauréns och Marianne Nordmans bok om fackspråk, *Från kunskapens frukt till Babels torn* (på sidan 9).

Boken ger en bra överblick över fackspråk, deras betydelse för vetandets utveckling och för den moderna människan. Den innehåller både en allmän introduktion till ämnet och författarnas personliga forskningsidéer och hypoteser.

Ordlista för informationstjänst planeras

Samfundet för Informationstjänst i Finland har tagit initiativ till en informationstjänstordlista som är logiskt och systematiskt uppbyggd. Projektet kommer att genomföras under ledning av TSK. (s 10)

Klassificeringssystem över och uppslagsbok om afrikanska språk

Förlaget K.G. Saur har publicerat en ny bok *A Thesaurus of African Languages: a classified and annotated inventory of the spoken languages of Africa with an appendix on their written representation* av Michael Mann och David Dalby. Boken innehåller mångsidiga uppgifter om 2550 språk i Afrika. Uppgifterna har klassificerats enligt ett klassificeringssystem som använder samma koder som atlasen *Language Map of Africa*.

Verket är den mest omfattande listan över afrikanska språk som hittills publicerats. Enligt en internationell standard (ISO 2788) är ett verk av denna typ dock inte en thesaurus, utan snarare ett klassificeringssystem. (s 12)

Heribert Picht hedersdoktor

Lektor *Heribert Picht* från Handelshøjskolen i København promoverades till hedersdoktor den 11 juni vid en promotion vid Vasa högskola.

Heribert Picht har behandlat terminologins grundfrågor i flera publikationer. Han har också bidragit till det nordiska terminologisamarbetet Nordterm och anses som grundare av den s.k. nordiska terminologiskolan. (s 14)

Miniordlista sedan 132 år

Undervisningsrådet *Osmo Ranta* refererar *Antero Varelius'* (1821–1904) bok *Enon opetuksia*. Boken var en banbrytande, mångsidig och till stor del originell populariserande introduktion till dåtidens naturvetenskapliga resultat.

Antero Varelius skriver om utformningen av finskspråkiga termer. I slutet av artikeln finns ett urval ur en finsk-svensk ordlista för fysik, kemi, astronomi, biologi och geologi. (s 13)

Post och tele

Olli Nykänen refererar in sin artikel nya teletermer som kommit till i takt med teknikens snabba utveckling. Termsamlingen omfattar endast några av de viktigaste termerna och de termer som mest efterfrågats. TSK tar gärna emot synpunkter på termerna samt uppgifter om motsvarande termer på andra språk. (s 15)

Centralen för Teknisk Terminologi flyttar

Fr.o.m. den 1 augusti 1988 betjänar vi i våra nya lokaliteter: Sörnäs strandvägen 25 (6. våningen), 00500 HELSINGFORS. Våra nya telefonnummer är:

Direktören	737 710
Byrån	7315 205
	7315 206
Termtjänsten	738 831
Termrådgivningen för medlemmar	735 568

Tilaan Terminfon

Kestotilauksena vuoden 1988 alusta hintaan 60 mk.

Vuodeksi 1988 vuosikertahintaan 64 mk

Tilaaajan nimi

Lähiosoite

Postinumero ja -toimipaikka

Allekirjoitus ja nimen selvennys

Vastaan-
ottaja
maksaa
posti-
maksun

**VALTION
PAINATUSKESKUS**
KUSTANNUSTOIMINTA

VASTAUSLÄHETYS
Sopimus 00430/6

00003 HELSINKI

PUHELINTILAUKSET 90-566 03 75, vaihde 90-566 01

Kestotilaus jatkuu ilman eri uudistusta tilauskauden kerrallaan. Tilauksen hinta on tilauskauden alussa voimassa oleva hinta. Tilauksen voi keskeyttää ottamalla yhteyttä Valtion painatuskeskuksen aikakauslehtien tilaajapalveluun.

**TEKNIIKAN SANASTOKESKUS RY (TSK)
CENTRALEN FÖR TEKNISK TERMINOLOGI RF**

TSKn ensisijaisena tehtävänä on saada aikaan suomen- ja ruotsinkielisiä tekniikan alojen sanastoja.

TSK on perustettu 1974, ja sen jäsenenä on teollisuus- ja liikelaitoksia, käännöstoimistoja ja aatteellisia yhdistyksiä.

TSK toimii yhteistyössä Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen kanssa.

TSKn sanastotyön päämuotoja ovat osallistuminen sanastoryhmien työskentelyyn, sanastoluettelot, termipankki ja termipalvelu.

TSK julkaisee erikoisalojen sanastoja ja sanaluetteloita. Nämä tallennetaan myös suoraan käytöiseen termipankkiin TEPAan.

TSKn kirjastossa on tekniikan ja lähialojen sanastoja, käsikirjoituksia, yritysten ja laitosten sanastoja sekä koti- ja ulkomaisia sanastostandardeja.

TOIMISTO JA KIRJASTO:

Liisankatu 16 D, 00170 Helsinki,
puh. (90) 669 529

Avoimna klo 8.00–16.15 (kesäisin 8.00–15.15)

Termipalvelu klo 9.00–11.00 puh. (90) 179 161

Jäsenten termipalvelu ja maksullinen termipalvelu klo 10.00–14.00 puh. (90) 637 033